

AZ ISKOLÁNKÍVÜLI OKTATÁS

Í R T A : S T Ä R K A D O L F

Évtizedes törekvése a grafikus művezetőknek, hogy programjának egyikét, az iskolánkívüli oktatást minél szélesebb alapokra fektetve népszerűsítse, tagjainak figyelmét felkeltse a tudományok, az általános műveltség, a szakma-fejlesztés, a rokonszakma ismertetése és mindazon tudnivalók iránt, melyre elsősorban mint nyomdai művezetőknek és mint kultúremlernek szüksége van. Tagadhatatlan, hogy a nevelés és tanítás modellje csak a praktikus élet lehet. Minden más alapra fektetett alkotás lehet szép és ideális, de nem gyakorlati irányú. S ha a tudás iránti vágy is ékesíti, akkor mi sem áll útjában, hogy a rendelkezésünkre álló eszközökkel tagjainkat a magasabb tudományok ismeretének elsajátítására rábírjuk, hogy az életben könnyebben boldogulhassanak.

Ha fennáll az a tétel, hogy a magyar nyomdászságot egy nagy egységbe tömörítve, törhetetlen szeretettel rá kell bírni a szemináriumok, kultúrintézmények látogatására, úgy nálunk nyomdai művezetőknel ez százszorosán fennáll, mert nemcsak egyéni, de szakmánk iránti szeretet és lelkesedés késztesen bennünket az előrehaladás, tanulmánygyás és fokozatos kielégítésének lehetőségeire.

Elsősorban olyan ismeretek megszerzésére kell törekedni, melynek birtokában könnyebb boldogulást, nagyobb darab kenyeret remélünk elérni. Fel kell kelteni az eddiginél sokkal szélesebb keretben a szakmáját szerető grafikus művezetők körében az érdeklődést az univerzális technologiai tudományok iránt, amellyel kapcsolatban minden, a sokszorosító iparban megjelent újdonságok elméleti (lehetőleg gyakorlati) ismertetése is bennfoglaltassék. Tisztában kell lenni végre azzal, hogy jó nyomdai művezetőknek csak az nevezheti magát, aki a sokszorosító ipar minden ágában kellő jártassággal, alapos tájékozottsággal rendelkezik. Meg kell ismerni a művezetőknek a hivatásukkal járó összes kérdéseket.

Mindezekén felül a kellő intelligenciával is kell rendelkezünk, hogy megállhassuk helyünket a kultúremler sorában. A sors bennünket zsenge ifjúkorban

a nyomdába vezetett, hol szakmánk tanulása közben bepillantást nyertünk a magasabb tudományok labirintusába is. Megtudhattuk azt, hogy művelt embernek csak úgy vallhatjuk magunkat, ha e téren is kutatunk, tanulunk annak részbeni elsajátítása iránt. Művelődéstörténet vagy kultúrtörténet alatt az emberiség szellemi fejlődésének történetét értjük. Így körébe vágnak mindazon megnyilatkozások, amelyek az ember lelki életét fejezik ki. Ehhez tartozik a művészet, festészet, szobrászat, zene, irodalom és színpadi művészetek története és fejlődési leírása. Ezeken kívül mindaz, ami az ember szellemi világához tartozik: a filozófiai gondolkodásnak története, az erkölcsök története, a társadalmi viszonyoknak képe és leírása túl azon a határon, ameddig a pusztán politikai vagy gazdasági történet foglalkozik; az összes tudományoknak, természettudománynak, orvostudománynak, jogtudománynak, esztétikának történeti leírása. Igen fontos alkotó elemét képezik a kultúrtörténetnek azok a területek, amelyek az ember vallási fejlődésének útjait kutatják és felfedik a primitív ősvallások fejlődési fokozatait. Ezeken kívül a kultúrtörténetnek még igen sok és megkülönböztetett művelődéstörténeti szempontjai vannak, ha egyes népek kultúrfejlődését tanulmányozzuk. A művelődéstörténelem, mely tulajdonképpen a világtörténelemmel egyirányban halad, nem egyéb, mint az emberiség teljes története, mely tökéletes képet nyújt az emberiség multjáról és fejlődéséről. Különös gondot fordíthatunk a technika fejlődésének történetére, mely az utolsó évszázadban az emberi elme leg-hihetetlenebb elgondolását tette lehetővé.

E tudományokat nagy tudású egyetemi professzorok a főiskolákban szakokra tagozódva tanítják s mi, nyomdai művezetők, kikben megvan a hajlam, a vágy ismereteiket, tudásukat fejleszteni, megvan adva a mód, mert szövetségünkben a mindinkább szélesebb alapokra fektetett szemináriumi előadások, továbbá kitűnő nevű egyetemi tanárok és diplomás barátaink előadásaival elég alkalmat találunk tanulnivaló kártársaink, hogy ha nem is főiskolai alapos-sággal, de ismeretkörük hasznos és célszerű fokozása céljából igen könnyen, anyagi áldozatok nélkül elnyerhessék. Mindezek támogatására rendelkezésre áll az egyesületi könyvtár tudományos könyvei, melyek kitűnő szolgálatot nyújtanak azoknak, kikben megvan a hajlam, a törekvés a felül-emelkedésre.

Fordítsuk tekintetünket a nyugati országok felé. A nyugati államokban — mint tudjuk — társadalmi, kulturális

és politikai téren egyaránt a demokratikus irányzat él. Ezen demokratikus törekvéseknek egyik legszebb jellemvonása és legnemesebb gyümölcse: a népművelés. Amikor tehát erre hivatkozom, rá akarok mutatni, hogy ezen országokban mennyire felismerték az emberiség művelődésének fontosságát. Maga az államhatalom anyagi áldozatok árán célirányos és fokozatos kultúr munkájával az alsóbb iskolákból kikerült ipari foglalkozást űzők részére rendszeres továbbképző iskolákat tartanak fenn, ahol az ipari munkásság díjtalan oktatásban részesül. Mindenképpen megtalálták a módját, hogy lehet népszerűsíteni a tudományt, művészetet, terjeszteni az értelmi, erkölcsi, érzelmi kultúra nemesebb hajtásait a nép legszélesebb rétegeiben. Németországban évtizedek óta folyik a kultúr munka s a nagyobb ipari városokban egész légiója a kultúr intézményeknek, magasabb tudományos iskoláknak, szakiskoláknak, szakmúzeumoknak és továbbképző iskoláknak áll a munkásság rendelkezésére. Így a sok közül a müncheni nyomdászszakiskolát ragadom ki, hol a technikai oktatáson kívül a cikkem elején említett kereskedelmi ismeretek, kalkuláció, papír ismeret, anyagrendelés s minden oly tudnivalókat tanítanak, melyre egy leendő nyomdatulajdonosnak majdan szüksége lehet. De ezeken kívül általános ismeretekre, földrajz, történelem, fizika, természetrajz, vegytan stb.-t is tanítanak, úgyhogy az onnan kikerülő nyomdászok magasabb céljaik elérése végett az államilag szubvencionált szemináriumokban továbbképezve magukat, mint grafikus művezetők alapos tájékozottsággal felkészülten mindenütt megállják a helyet. A népművelés kultusza Németország határain túl is évtizedek óta gyakorlatban van, például Párizsban, ahol a 90-es években De h e r m e fáradhatatlan kezdeményezésére a Népegyetem megteremtése céljából országos adakozás indult meg, mely rövid idő alatt több milliót eredményezett. A hatemeletes Népegyetemet a munkásnegyedben építették fel, dús könyvtárral, olvasó- és dolgozótermekkel, laboratóriumokkal, tantermekkel felszerelve, ahol mindenféle elméleti tudományt és gyakorlati ismeretet tanítanak a legnevesebb tanárok teljesen ingyen. De h e r m e lelkes és önzetlen fáradozását méltányolva, a községtanács is nagyobb összeggel járult hozzá és szubvencionálta a Népegyetemet. Ma már minden számottevő francia városban van a párizsi minta szerinti Népegyetem. Régebbi adatok alapján Angliában és Amerikában, ahol a gazdasági vérkeringés szédületes üteme minden célszerű technikai újdonságot magával ragad, az egyetemek tanárkolóniái, az úgynevezett

University-extension, szintén a munkásság oktatását tűzték ki feladatukul. Ezen kolóniák úgy népszerűsítették a munkásság körében a tanulás iránti vágyat, hogy városról-városra utazván, hirdették előadásorozatukat, melyre bárkinek díjtalán volt a belépés. Ma már ott is tömegével állnak a kultúréhes munkásság rendelkezésére a tudományos intézetek. Sorra említhetném még a nyugati nemzetek nagyobb városaiban létesített kultúrintézményeket, mint például a brüsszeli Szabad Egyetemet, a stockholmi Munkásintézetet, a svájci, hollandi stb. hasonló tendenciájú intézményeket, amelyek mind az alsóbb iskolákból kikerült ipari munkásság érdekében folytatják áldásos kultúrmunkájukat.

E külföldi példák felsorolásával azon célt tűztem ki magam elé, hogy megvilágítsam kartársaim előtt, mennyire fontos a nyomdai művezetőnek ismeretkörét minél szélesebb alapokon bővíteni, mert ne higgye senki magáról, hogy elég annyi, amennyit tud, s nem érzi szükségét a művelődésnek, a komoly, tudományos képzettségnek.

S miután a nyomdai művezetők részére az igazi tudományos műveltség megszerzése nem oly elérhetetlen ábránd, felhívom ezúton is kartársaim figyelmét a szövetségünkben tartandó szemináriumi előadásainkra, ahol megszerezhetik mindazt, amire egy magyar grafikus művezetőnek szüksége lehet.

A szakmafejlesztés terén is alaposabb kiképzést nyerhetnek a kartársak, ha a csütörtöki összejöveteleinken pontosan és minden alkalommal megjelennek. A vezetőség csak úgy nyerhet bátorítást szakmai előadások rendezésére, ha azokon kartársaink meg is jelennek. Ne higgyék kartársaink, hogy egy-egy tanulmányi kirándulással (amelyeken mindig igen szép számban jelennek meg) ki van merítve a szakmafejlesztés iránti kötelességérzet. Oh, ne higgyék kartársak! A sokszorosítóipar ezerféle rejtelmét nem lehet a saját íróasztala körül megtanulni. Igen sok tanulnivaló van még hátra, amiről még nem is hallottak. Mindezeket azonban csak az tudja igazán értékelni, aki külföldön jártában ezeket látta, tapasztalta és — csodálta.

Kartársak! Adjanak alkalmat, hogy szakmánk jeles reprezentánsai, kik tudásukat egyébként sem akarják véka alá rejtteni, közölhessék önökkel tapasztalataikat, hogy értékesíthessék azt üzemeikben. Ez azonban csak úgy érhető el, ha belátva eddigi tévedésüket, szorgalmasan fellátogatnak a grafikus művezetők szakosztályának kellemes és barátságos otthonába.